

Sjölyftet

Kraven ökar avseende lokal hydrologisk information och data över Sverige. Det gäller såväl inom arbetet för vattenförvaltning som för hydrologiska varningar och prognoser till stöd för planering och akuta insatser vid översvämningar. Som underlag för beslut på regional och lokal nivå är data och modeller med hög upplösning viktiga instrument.

Idag finns ett antal redskap (tjänster) tillgängliga för vattenförvaltning på SMHIs webbplats Vattenförvaltning <http://www.smhi.se/tema/Vattenforvaltning>. Det gäller data om svenska vattenförekomster, mätdata över vattenstånd och vattenföring, modellerad vattenföring och vattenkvalité samt redskap för analys och åtgärdsplanering av vattenkvalité. Sammantaget alltså beslutsunderlag för lokal nivå. Tjänsterna är öppna och kan även användas som underlag för andra tillämpningar än vattenförvaltning.

För att SMHI ska kunna möta de allt ökande kraven på hög detaljeringsnivå och datakvalité behövs mer information om Sveriges sjöar. Med ökad kunskap om sjöarna kan modellerna anpassas till lokala förhållanden på ett bättre sätt än idag. Därmed blir de mer användbara som beslutsstöd. Med bättre lokal kunskap produceras också bättre hydrologiska prognoser och varningar till gagn för lokala åtgärder.

Behov av sjöinformation

SMHI önskar information om sjödjup, sjövattnstånd (-nivå) och beskrivning av sjöarnas utlopp. Fullständiga sjödjupskartor är givetvis ett önskemål, om det är möjligt. I de fall sjöarna har en dammkonstruktion önskar SMHI enkel beskrivning av den.

Informationen ska användas till att i modeller beskriva hur sjön påverkar vattenflödet i vattendragen. Sverige är rikt på sjöar och sjöarna har en fördröjande effekt på vattenflödet. Informationen kommer också vartefter att tillgängliggöras i databasen Svenskt vattenarkiv.

Om resultat från kemiska vattenanalyser finns att tillgå är de av stort värde för förbättring av modellernas resultat avseende vattenkvalité.

Sysselsättningsplatser

För Projekt Sjölyftet är tanken att sysselsättningsplatser skapas på kommuner och länsstyrelser finansierade via Arbetsförmedlingens stödformer, med målet att samla in sjöinformation som kan lagras i SMHI databaser och sedan göras tillgängliga i förädlad form för användare på t.ex. kommuner och länsstyrelser.

Projekt

I SMHIs databaser finns idag ca 100.000 sjöar registrerade, varav ca 33.000 är av särskilt intresse. Endast ett fåtal djupkartor finns registrerade i databaserna.

Troligen finns redan en hel del digitaliserade sjödjupkartor eller kartor i pappersform på kommuner och länsstyrelser, som SMHI inte har tillgång till idag. Vi tror också att det finns dataserier i olika form (databaser, excelblad, pärmar i hyllor etc) över vattenstånd i sjöar, vattenföring vid utlopp och vattenanalyser (från sjöar och vattendrag) som idag inte är tillgängliga för SMHIs modellutveckling eller kanske inte heller för vattenförvaltningen i stort.

Alt 1.

Att samla och rapportera in redan befintlig information (enligt ovan) från kommuner och länsstyrelser kan vara ett sätt att arbeta. För detta arbete behövs handledning och vägvisning från den kommun eller länsstyrelse där personen verkar så att informationen kan hittas.

Alt 2.

För mätningar i fält finns tre olika moment.

- * Sätta upp en fix-punkt på land och en pegelskala (mätsticka) i sjön samt avväga dem inbördes.
- * Kartera/beskriva sjöns utlopp.
- * Sjädjupskartering

Dessa tre moment är önskemål. För de kommuner som inte har möjlighet att loda sjöarna räcker de två förstnämnda punkterna. Anvisningar över vad som ska mätas, var det ska mätas och hur det ska mätas finns under rubriken Underlag på Sjölyftets webbsida.

Alt 1 och Alt 2 kan med fördel kombineras.

Profiler för uppgifterna

Alt 1.

För att mata in uppgifter i dator, samla datafiler och digitaliserade sjödjupskartor samt kartor i pappersform och skicka in till SMHI behövs en person (eller flera personer) som har ordningssinne och viss kunskap om datorer. Fysiska handikapp torde inte utgöra hinder. Personerna behöver tillgång till dator och handledning.

Alt 2.

I Sjökarteringsprojektet föreslås mätgrupper om 4 personer. Kommunen kan etablera fler än en grupp. I gruppen behövs en mättekniskt kunnig person som kan hantera avvägningsinstrument eller snabbt lära sig av någon kunnig. En anläggningsteknisk kompetens som kan sätta upp en fixpunkt (hantera berghammare eller dylikt) och sätta upp en pegelskala. Någon av dessa två kan agera arbetsledare. Tillkommer två hantlangare som är allmänt friska och rörliga. Personerna bör vara simkunniga då arbetet kommer att ske vid vatten.

Information

På smhi.se finns en webbsida där information om projektet samlas. SMHIs ambition är att all tillgänglig information återfinns via webbsidan www.smhi.se/sjolyftet.

Det finns en e-postadress för projektet: sjolyftet@smhi.se

Insamlingsssystem

Det insamlade materialet rapporteras in till SMHI via e-post. Det gäller digitaliserade kartor, foton, excelblad och beskrivande filer i ex. wordformat. Om filer är för stora eller av annan orsak är olämpliga att skicka som bilaga till e-post kan andra former diskuteras via e-post till sjolyftet@smhi.se.